

UDENRIGSMINISTERIET

EUKOOR, sagsnr.: 24/20240

Den 9. juli 2024

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 22. juli 2024

SAMLENOTAT

1. Ruslands aggression mod Ukraine	2
- <i>Politisk drøftelse</i>	2
KOM-dokument foreligger ikke.	2
2. Situationen i Mellemøsten	4
- <i>Politisk drøftelse</i>	4
KOM-dokument foreligger ikke.	4

1. Ruslands aggression mod Ukraine

- Politisk drøftelse

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 22. juli 2024 ventes en drøftelse af Ruslands invasion af Ukraine. Fokus forventes at være primært på den militære støtte til Ukraine. Drøftelsen vil sandsynligvis også berøre de russiske immobiliserede aktiver samt næste skridt ift. outreach som opfølgning på fredstopmødet i Schweiz.

2. Baggrund

Rusland gennemfører fortsat massive drone- og missilangreb rettet mod mål overalt i Ukraine, herunder angreb på ukrainsk energiinfrastruktur. Angrebene har medført særdeles omfattende strømafbrydelser over hele landet. Ukraine har mistet cirka 9,2 GW af el-kapaciteten svarende til ca. halvdelen af landets resterende kraftværker, hvilket kommer til at få store konsekvenser for befolkningen og landets industri. Samtidig fortsætter de russiske styrker offensiven på landjorden.

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 18. marts 2024 blev det vedtaget at etablere den militære bistandsfond til støtte for Ukraine ("Ukraine Assistance Fund") i perioden 2024-2027 under Den Europæiske Fredsfacilitet (EPF). Der pågår fortsat forhandlinger om de implementerende retsakter, der bl.a. fastlægger fordelingen af de 5 mia. euro i 2024 mellem refusioner til medlemslandene for bilaterale donationer, fællesindkøb i den europæiske og ukrainske forsvarsindustri samt EUMAM Ukraine.

Den 21. maj 2024 godkendte Rådet, at ekstraordinære indtægter fra immobiliserede russiske aktiver, som oppebæres efter 15. februar 2024, skal gå til at støtte Ukraine, hvor midlerne i første omgang udmøntes via Den Europæiske Fredsfacilitet og Ukraine-faciliteten. Den første udbetaling ventes i sommeren 2024. Vejen frem i forhold til at sikre yderligere lån til Ukraine for ca. 50 mia. euro tilbagebetalt og serviceret via indtægterne fra immobiliserede russiske aktiver i medfør af G7-aftale herom kan også blive drøftet på mødet.

Slutteligt vil mødet muligvis også berøre outreach til globale partnere som opfølgning på det globale fredstopmøde i Schweiz den 15. – 16. juni 2024. EU og medlemslandene arbejder fortsat på at få flere lande til at tilslutte sig topmødets sluterklæring. Efter topmødet havde 78 lande og organisationer underskrevet. Pr. 28. juni har Schweiz oplyst at der siden topmødet er yderligere 12 lande og organisationer, der har tilsluttet sig. Dog mangler flere centrale lande fortsat, herunder Saudi Arabien, Brasilien, Kina og Indien.

3. Formål og indhold

På rådsmødet ventes en drøftelse af status på EU's militære støtte til Ukraine, herunder den militære bistandsfond til støtte for Ukraine. Der ventes dertil en status for medlemslandenes bilaterale leverancer af militært udstyr til Ukraine, herunder særligt ammunition og luftforsvar. Derudover forventes drøftelsen at berøre indtægter fra immobiliserede russiske midler samt fortsat outreach til globale partnere.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen ventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser og konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er fortsat bred opbakning blandt medlemslandene til militær, økonomisk og humanitær støtte til Ukraine. Der forventes bred enighed om nødvendigheden af at intensivere leverancer af militær støtte til Ukraine, idet der som nævnt fortsat forhandles om implementeringen af de 5 mia. euro under den militære bistandsfond til støtte for Ukraine i 2024.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen fortsætter støtten til Ukraine, både politisk, militært, civilt og ved erhvervstiltag. Det er afgørende, at der sikres langsigtet og tilstrækkelig finansiering til militær støtte til Ukraine, både bilateralt og gennem EU, og at de implementerende retsakter for støtten under den militære bistandsfond for 2024 vedtages hurtigst muligt og sikrer størst mulig effekt. Regeringen støtter ligeledes, at de ekstraordinære indtægter fra de immobiliserede russiske aktiver anvendes til at støtte Ukraine. Ydermere støtter regeringen op om det pågående outreach-arbejde.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 21. juni 2024.

2. Situationen i Mellemøsten

- Politisk drøftelse

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

På rådsmødet ventes en drøftelse af den aktuelle situation i Israel, Palæstina og regionen, herunder den katastrofale humanitære situation i Gaza, arbejdet for at opnå en våbenhvile inkl. frigivelse af alle gidsler, vigtigheden af at undgå regional eskalering samt behovet for en to-statsløsning. Regeringen bakker op om hidtil vedtagne EU-erklæringer vedr. situationen, senest DER-konklusionerne fra 27. juni 2024. Det inkluderer fordømmelse af Hamas, behov for øget humanitær adgang og beskyttelse af civile i Gaza samt opfordring til implementering af våbenhvileforslaget indeholdt i FN's Sikkerhedsrådsresolution 2735 om øjeblikkelig våbenhvile, der kan føre til en varig våbenhvile og frigivelse af gidsler. Regeringen bakker endvidere op om bestræbelserne på at undgå yderligere regional eskalering og at få genstartet en fredsproces frem mod en to-statsløsning.

2. Baggrund (fra 5. juli)

I Gaza fortsætter kamphandlingerne mellem Israel og Hamas med omfattende israelske militæroperationer både fra luften og på landjorden. Ifølge sundhedsmyndighederne i Gaza er over 37.900 palæstinensere blevet dræbt siden den 7. oktober 2023 og mindst 87.200 mennesker sårede. Der vurderes at være omkring 124 gidsler tilbage i Gaza, hvoraf mindst 42 anslås at være afgået ved døden.

Den humanitære situation i Gaza er katastrofal og med fortsat kolossale udfordringer ift. humanitær adgang, sikkerhed for civile og nødhjælpsarbejdere samt distribuering af nødhjælp. Ifølge FN vanskeliggør det tiltagende sammenbrud af lov og orden i Gaza muligheden for at hente humanitær nødhjælp ved Kerem Shalom-overgangen og distribuere denne i Gaza. Den seneste rapport fra netværket for fødevareanalyse (IPC) den 25. juni 2024 fastslår, at omkring 2 mio. mennesker, ca. 95% af Gazas civilbefolkning, lider under akut fødevaremangel, og at omkring en halv million vurderes at være i risiko for katastrofale niveauer af sult. Der har ifølge FN været moderate forbedringer i det nordlige Gaza pga. øget humanitær adgang. Ifølge WFP er denne forbedring dog skrøbelig.

Der forhandles fortsat om den amerikansk præsenterede handlingsplan med tre faser for at nå frem til en varig våbenhvile for Gaza, som Danmark, EU og FN, herunder senest også FN's Sikkerhedsråd med vedtagelse af resolution 2735, har udtrykt opbakning til.

På Vestbredden stiger spændingerne, og der er hyppige og omfattende israelske militæroperationer. Ifølge FN er mindst 539 palæstinensere (heriblandt 131 børn) blevet dræbt på Vestbredden siden 7. oktober 2023. Størstedelen er dræbt i forbindelse med israelske sikkerhedsstyrkers operationer, mens andre er dræbt i de over 1.050 bosætterangreb, der har fundet sted på Vestbredden siden 7. oktober 2023. Efter i månedsvis at have holdt skatteindtægterne fra de besatte palæstinensiske områder tilbage, frigav Israel primo juli delvist skatteindtægterne fra Vestbredden for april og maj til overførsel til det Palæstinensiske Selvstyre. Dertil tillod man de eksisterende bankaftaler mellem palæstinensiske og israelske banker at løbe for fire måneder yderligere. Beslutningen skete dog tilsyneladende som led i en indenrigspolitisk aftale, hvor man fra israelsk side vil "lovliggøre" fem nye bosættelsesudposter på Vestbredden. EU's udenrigschef HRVP Borrell har fordømt denne beslutning om lovliggørelse af de nye bosættelser. Samtidig har også bl.a. USA lagt vægt på, at den kun delvise frigivelse af skatteindtægter ikke er tilstrækkeligt til at kunne sikre Selvstyret imod et potentielt økonomisk kollaps.

Den regionale situation er fortsat anspændt, ikke mindst på grænsen mellem Libanon og Israel, hvor kampene mellem israelske styrker og Hizbollah fortsætter med høj intensitet og på libanesisk side med stigende tab blandt både Hizbollah og civile. Den 3. juli 2024 dræbte Israel en højtstående militærleder fra Hizbollah i et luftangreb på libanesisk territorium, og dagen efter beskød Hizbollah Israel med over 200 raketter og 20 droner. EU fortsætter sin omfattende diplomatiske indsats rettet mod at undgå yderligere regional eskalering.

Omkring Det Røde Hav og Adenbugten ses fortsat angreb fra Houthi-bevægelsen mod den civile skibstrafik og internationale flådefartøjer i området. EU's sømilitære operation EUNAVFOR ASPIDES opererer aktuelt i området med henblik på at beskytte den civile skibsfart.

3. Formål og indhold

Fokus for drøftelsen ventes at være på den aktuelle situation i Gaza, herunder det akutte behov for en våbenhvile og for en langsigtet politisk to-statsløsning. Desuden forventes fokus på situationen på Vestbredden, inklusiv udvidelsen af de israelske bosættelser, men også behovet for kapacitetsopbygning og reformering af det Palæstinensiske Selvstyre. Dertil ventes fokus på de regionale implikationer, særligt vigtigheden af at undgå yderligere eskalering i konflikten mellem IDF og libanesisk Hizbollah ved grænsen til Libanon.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Ikke relevant.

8. Høring

Sagen har ikke været i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Trods velkendte nuancer blandt EU-landene er der enighed om dels behovet for en våbenhvile i Gaza, jf. opbakningen til US' præsident Bidens plan for våbenhvile, dels behovet for en to-statsløsning på længere sigt. Der er enighed om fordømmelse af Hamas og krav om frigivelse af gidsler. Desuden er der bekymring over den katastrofale humanitære situation i Gaza og fokus på behov for beskyttelse af civile og øget humanitær adgang, inkl. gennem uhindret adgang via land og åbning af flere grænseovergange. Der er ligeledes enighed om behovet for at undgå yderligere regional eskalering, ikke mindst i relation til de aktuelle øgede spændinger mellem IDF og libanesisk Hizbollah på grænsen til Libanon.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen bakker op om de hidtidige vedtagne EU-erklæringer fra bl.a. FAC og DER, som bl.a. fordømmer Hamas, udtrykker behov for øget humanitær adgang og beskyttelse af civile i Gaza samt opfordrer til implementering af det amerikansk præsenterede våbenhvileforslag indeholdt i FN's Sikkerhedsrådsresolution 2735. Regeringen bakker desuden op om EU-linjen fsva. den fortsatte stigning i de ulovlige israelske bosættelser på Vestbredden, ligesom der bakkes op om bestræbelser på at styrke Selvstyrets reformer. Endvidere bakker regeringen op om bestræbelserne på at undgå yderligere regional eskalering og at få genstartet en fredsproces frem mod en to-statsløsning. Det er vigtigt for regeringen, at den kritiske humanitære situation i Gaza adresseres bl.a. i form af uhindret adgang for humanitær bistand. Regeringen bakker desuden op om den sømilitære EU-operation, EUNAVFOR ASPIDES.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 21. juni 2024